

ACC. N:R. M. 10936:1-10.

Landskap: Halland Upptecknat av: Johan Carlsson

Härad: Tönnersjö Adress: Jonstorp, Tönnersjö

Socken: Tönnersjö ^{sid. 10} } Höbs Berättat av: olika personer; se uppt. bla
des baksida.

Uppteckningsår: 1948. Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Offer mot sjukdom. s. 1.

Jordbrukets biveringar. s. 2-10. Lu F. 61.

ACC. N:R M10936:1.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

H.C.1

Några offerplattor har jag inte
hört talas om, ingen annan heller
tycks veta att berättat något om
dyligt, ett par källor finns i Jönneby
kyrky som folk tror har varit
offerplattor men ingen vet vad
som offerades eller hur det tillgick.

Har ej några svar att lämna
på offer mot sjukdom o.d. nämner
j. till några trääd eller stenar
som använts för detta ändamål.

J.P.C. 61

Angående edra frågor om binärningar till Jordbruket, så är skogsarbetet den bästa binärningen här i Jönnersjö. Vi har här en Domänstyrelsen tillhörig skogspark på omkring femtonhundra hektar mark, som i mitten på 1800-talet var så gott som kala fjungmarker där byborna här omkring hade sina djur på bete, endast en mindre part benämnd Skällåsa-hult var då beväxt med skog. Här hade byggdens söner & döttrar arbetat med att plantera skog på försommaren 2 till 3 månader varje år ett stycke in på 1900-talet. På hösten och vintern fanns arbetet med att ryja embuskar och bygga vägar. Sedan efter hand som skogen växte upp blev det ju mera arbete med att göra

ungskogar, dika mossmarker o.d.
Nu är ju en del av dessa planteringar
mogen skog, och här avärkas årligen
många tusen kubm. Ett hundratal jordbruks-
arendatorer och husägare samt deras söner
har här en extra inkomst om vintern
Någon kolnita eller järnbränning
har här inte förekommit, medan
skogen var yngre avärkades mest pappas
som exporterades till England samt ved
Numera är det massaved och byggnadstimmer
en del av detta också till export
Ett tiotal arendatorer har här arbete att
med hästar första vintern isän skogen
ut till bilvägar, ovan beskrivna mark
tillhörde förrt Baron Gjernkrone
Gjernarps gods, som på den tidens
hade (ägs) väldiga områden

flera byar i om. socknar, flera av dessa
byar ingingo i köpet då Domänstyrelsen
köpte ljunhederna, många av dessa
arendatorer hade stora familjer tolv ä
fjorton barn, i enstaka fall ännu flera
levde mycket enkelt ä indragit.

De bästa utav dessa tofs födde
ett par oxar (stular) ä tre ä fyra kor
rikka på den tiden gav en ringa inkomst
andra kunde ej föda mer än en två
kor och inga dragare, för dessa tofsare
var det en nödvändig inkomst som
skogsplantningen inbringade.

De flästa av dessa tofsare är nu
jälvägande bönder som arbetat
upp sina färdbruk till alla
högsta kvalitet, med god skönhet
och hög levnadsstandard

En annan benämning som gav topsare och småbönder en liten extra inkomst var Torrnyttstapning i skogsbyggen, vilket före var mycket vanligt som eldbrand. På den tiden fanns inga maskiner som arbetade råvaran utan allt fick göras för hand efter olika metoder allt efter råvarans beskaffenhet, en sort kallades ricktorv det enda verktyg man behövde för detta ändamål var en vanlig spade och ett skarpslagat järn med träskäft järnets längd trettio och bredd femton cm, med detta skar man mossen i lagom stora bitar som när de blev tillräckligt torra kunde stoppas in i spisar och kaminer, samt i utläggare en eldstad som var mycket vanlig förr i tiden.

En annan sort kallades bänkatoren
denna krävde mera arbete, men
var också mera efterfrågad då den
var betydligt eldstarkare, den hak-
bades sönder och arbetades upp med
vatten till en klibbig massa som
sedan kördes på kärror upp på fast-
mark, och breddes ut i s.k. bänkar
en mt. breda och långa efter behag
med så breda mellanrum att man
kunde gå emellan bänkarerna.
Sedan ritade man med järnet både
på längden ä på tvärs i bänken så
att det blev lagom stora bitar, när
bitarna sedan torkat var det barnen
ä kvinnorna som gick vända och
torka på bitarna detta arbete
varade omkring en månad

ACC. N:R M. 10936:7.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

När sedan Torven var Torr skulle den
under Tak, en del såldes till
slättlor och då hämta de den själva
ute på Lorkstället, men den mesta
skulle förvaras till vintern, då
den skulle förslas till släderna
med kor eller oxar som dragare.
Jag har själv som barn varit
med på sådana resor, vi hade
femton km. till närmaste stad
och i regel körde min far till staden
en gång i veckan ibland två
med oxar om vintern, en sådan
resa varade från kl. fyra på morgonen
till åtta nio på kvällen. Han och en
arbetade med Torven efter sin egen,
metod, en del med hjälp arbetskraft andra
med eget folk allt efter omständigheterna

ACC. N:R M.10936:8.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Detta arbete fördrade både manlig
och kvinnlig arbetskraft, men när
fjörde världskriget började kom också
lönmarketersna igång och ersatte en
del av arbetskraft, under senaste
kriget och fortfarande har denna
lilla biverksamhet blivit en industri
med god inkomst för dess utövare.
Endast ett fåtal med egen maskin
spår nu upp för till kuskbehov.

Vad andra ~~fin~~ näringar beträffar är det vist ingen som har några bestående uppjöfster att lämna, en smedja här det ha funnits i Gårdskull i Tönnersjö socken men ingen vet vad smeden heter eller hur smedjan såg ut ej heller dess verktyg sågesmannen hade endast hört talas om att det tillverkades liar och knivar vilka såldes till ortsbefolkningen och på Lakolms och Mahults marknader.

Någon stöjdare har här vist icke heller funnits som någon vet att berätta om, utan ortens byggvadsnickare har varit befolkningens behjälplig med lite av varje, såsom med stegar, pumpor enkla möbler o. d.

I Hålsjö i södra Halland lär ha
funnits och fins fortfarande många
kosmakare och träskyddare av alla slag,
de har för länge sedan tillbakat
försatt folket här i Tönnersjö med
kosgar, kaljer, å kor av alla slag
samt rivor stavar o. s. v.

Lagermannen till uppsjöarna 8-9 har
konstigt utlånat två gånger första
gången som yngling och återvände
hit för fyrtiofem år sedan sen dess
har han innehaft ett Landbruk
här i Tönnersjö tills för något
år tillbaka då han överlämnade det
till en son. I Maj i våras reste han
över igen för att hälsa på släktingar
tre bröder, och kom välbehållen hem
för en fjorton dagars sen, bra gjort av en
sjuttiofem års man